

บทที่ 3

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษา
ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษา แบ่งได้
เป็น 3 ลักษณะคือ

- ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey) และสังเกต (Observation) ในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้
ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยว ในด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม
การท่องเที่ยว ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม

- ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ หน่วยงาน
ภาครัฐ องค์กรที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวใน
พื้นที่ศึกษาในด้านนโยบาย การดำเนินกิจกรรมต่างๆ และให้ทราบถึงผลกระทบที่ชุมชนได้รับจาก
กิจกรรม การท่องเที่ยว รวมถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

- ข้อมูลจากแบบสอบถามประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงการรับผลกระทบจาก
กิจกรรมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายใน
เมืองโบราณเวียงกุมกาม ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผน / ตัดสินใจ
ดำเนินกิจกรรม การลงทุนและปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ และการติดตามประเมินผล

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย จากสถาบันการศึกษา ห้องสมุดต่างๆ เอกสารและสิ่งพิมพ์จากหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพื้นที่และหัวข้อเรื่อง ที่ทำการศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่
 - อบต.ท่าวังตาล
 - กลุ่มผู้นำชุมชนบ้านช้างค้ำ
 - หน่วยงานกรมศิลปากรที่ 4 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
 - ชมรมรักเวียงกุมกาม
2. ประชาชนในชุมชนบ้านช้างค้ำ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงได้ดังนี้ คือ

- นายกอบต.ท่าวังตาล
- เจ้าอาวาสวัดช้างค้ำ
- เจ้าหน้าที่หน่วยงานกรมศิลปากรที่ 4 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
- ผู้ใหญ่บ้านบ้านช้างค้ำ
- ประธานชมรมรักเวียงกุมกาม

2. ประชาชนในชุมชนบ้านช้างค้ำ จำนวน 179 ครัวเรือน กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของ Hendel (อ้างในมนัส สุวรรณ, 2544) ได้จำนวน 122 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างครัวเรือนอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก ครัวเรือน 122 ครัวเรือน จากจำนวน 179 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจะเก็บข้อมูลจากตัวแทน 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน โดยตัวแทนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นผู้นำของครอบครัวหรือเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ต้องการสอบถามได้เป็นอย่างดี

3.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งได้ 3 ประเภทได้แก่

1. การสำรวจ (Survey) และการสังเกต (Observation) จากการเข้าไปศึกษาในพื้นที่ โดยมีประเด็นการสังเกตและสำรวจ ดังนี้

- สภาพของพื้นที่โดยทั่วไป
- กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่
- ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่
- การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของ

ประชาชนในชุมชน

2. การสัมภาษณ์ (Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

- นโยบายและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
- นโยบายและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- การดำเนินงานของหน่วยงาน / องค์กรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
- การดำเนินงานของหน่วยงาน / องค์กรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่
- การมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

3. การใช้แบบสอบถาม กับประชาชนในชุมชนบ้านช้างค้ำ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ บทบาทในชุมชน ระดับการศึกษา และการรับรู้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผลกระทบด้านขยะ มลภาวะทางเสียง มลภาวะทางสายตา การจราจร รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผน / ตัดสินใจดำเนินกิจกรรม การลงทุนและปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ และการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ตามลักษณะข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวบรวม ได้ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) นำมาวิเคราะห์โดยการแยกประเด็นเป็นหมวดหมู่ และบรรยายสรุป

2. ข้อมูลจากประชาชนในชุมชนบ้านช้างค้ำ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS / PC โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ บทบาทในชุมชน ระดับการศึกษาและการรับรู้ ใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage)

- ข้อมูลในตอนที่ 2 (ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว) และตอนที่ 3 (ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามชุดประเมินค่า (Rating Scale) ทำการวิเคราะห์ในรูปแบบการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยทางเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การทดสอบสมมติฐาน

- เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเมืองโบราณเวียงกุมกาม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) และ t-test

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน ผู้ทำการศึกษาได้พิจารณากำหนดเกณฑ์ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยแบ่งกลุ่มตามน้ำหนักคะแนน 4 ระดับ คือ

คะแนน	ระดับการได้รับผลกระทบ
3	ได้รับผลกระทบมาก
2	ได้รับผลกระทบปานกลาง
1	ได้รับผลกระทบน้อย
0	ไม่ได้รับผลกระทบ

กำหนดเกณฑ์ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยแบ่งกลุ่มตามน้ำหนักคะแนน 4 ระดับ คือ

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วม
3	มีส่วนร่วมมาก
2	มีส่วนร่วมปานกลาง
1	มีส่วนร่วมน้อย
0	ไม่มีส่วนร่วม

กำหนดเกณฑ์ในการจำแนกระดับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและการมี
ส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากค่า
น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย โดยกำหนดไว้ดังนี้

คะแนน	ระดับการได้รับผลกระทบ / การมีส่วนร่วม
2.26 – 3.00	ระดับมาก
1.51 – 2.25	ระดับปานกลาง
0.76 – 1.50	ระดับน้อย
0.00 – 0.75	ไม่ได้รับผลกระทบ / ไม่มีส่วนร่วม